

Smittevernveileder

for turbusstransport

VIRKE

Denne veilederen er utarbeidet av Virke Reiseliv og skal gi råd for smittevernfaglig forsvarlig drift av privat turtransport med buss i Norge under covid-19 pandemien.

FHI har utgitt en egen veileder for luftfartstransport og kollektivtransport. FHI er forelagt denne veilederen og gitt sin anbefaling.

Veilederen er utarbeidet etter mal fra Folkehelseinstituttet. Det vil alltid være en risiko for smitte og at det kan oppstå smittetilfeller selv om det er utøvd godt smittevern. Smitteforebyggende tiltak gjøres for å redusere risikoen.

Ved å iverksette økte tiltak for smittevern, skal turbussoperatører som er medlemmer i Virke kunne holde forsvarlig drift.

Bransjenormen tar utgangspunkt i de tre bærende pilarene for smittevern som Helsedirektoratet har basert sine veiledere på:

1. **God hygiene**
2. **Redusert kontakthypighet mellom personer**
3. **Syke personer skal være i isolasjon/ karantene**

Tiltakene er basert på en risikovurdering av arbeidsoperasjonene og situasjonen i turbussvirksomhetene.

Vi presiserer at hver enkelt virksomhet likevel må gjøre egne vurderinger og iverksette de tiltak som de mener er nødvendige, utfra utformingen av bussen, størrelsen og praktiske hensyn.

Tjenesten er selv ansvarlig for at drift skjer i samsvar med gjeldende lover og regelverk. Ledelsen er ansvarlig for å sikre en forsvarlig drift som tar hensyn til smittevern, og plassere ansvar for ulike oppgaver i forbindelse med smittevernrådene.

Ledelsen i den enkelte virksomhet må sørge for nødvendig opplæring og informasjon til ansatte og brukere. Planer for smittevern må tilpasses lokale forhold etter råd gitt i denne veilederen. Pandemien kan bli langvarig, og det vil være behov for å opprettholde ulike tjenester og funksjoner i samfunnet samtidig med at smittevernhensyn tas. Ulike faser av pandemien og ulik smittespredning i landet vil kunne kreve tilpassede tiltak.

Tiltak må derfor være basert på Helsedirektoratet sine prinsipper og eventuelle kommunale tiltak, og virksomhetene bør etterstrebe en standard i tråd med intensjonen i denne veilederen.

Se også covid-19-forskriften og tilhørende beslutninger og veiledning her:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2020-03-27-470>

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/koronavirus>

Informasjon om covid-19 og tiltak i arbeidslivet fra Arbeidstilsynet:

<https://www.arbeidstilsynet.no/tema/biologiske-faktorer/coronavirus-tiltak-i-arbeidslivet-mot-smitte/>

Er du i tvil, kontakt Virke, eller søk råd hos kommunelegen!

Oppsummering av tiltak

- Syke gjester og ansatte må holde seg hjemme.
- Blir man syk underveis, må den syke avbryte turen og reise hjem.
- Unngå trengsel ved av- og påstigning og at man passerer hverandre unødig.
- Vurder tiltak for å organisere kø, det er greit å passere hverandre/ stå nærmere i korte tidsrom av gangen.
- Unngå nær ansikt-til-ansikt-kontakt.
- Kortbetaling og annen kontantløs betaling anbefales.
- Gjester oppfordres til hånddesinfeksjon ved påstigning.
- Plasser antibac ved inngangen av bussen.
- Hyppig renhold av alle utsatte flater.
- Ved bekreftet smittetilfelle, gjennomføres smittevask av bussen og andre områder hvor gjesten oppgir å ha oppholdt seg.
- Legg til rette for å holde anbefalt avstand om bord, men husk også at man må følge avstandsregler ved av og påstigning.

Anbefalt avstand

- I turbussen kan ansikt-til-ansikt kontakt begrenses. Hvis passasjerer og ansatte følger gjeldende råd og anbefalinger og virksomhetene gjennomfører kompenserende tiltak for å begrense smitte, som nevnt over, begrenses smitterisikoen ytterligere.
- Helsemyndighetenes anbefaler at det holdes minst en meters avstand mellom personer.
- FHI vurderer at ett tomt sete mellom hver passasjer, eller gruppe som bor sammen. Anslaget om 50 % passasjerkapasitet i rutebussveileder kan fravikes så lenge avstandskravet om minst 1 meter holdes. Midtgangen gir her tilstrekkelig avstand mellom passasjerer dersom bussen har HEPA-filte og luftsirkulering som på fly.
- Ved langvarige reiser bør det legges til rette for god avstand mellom passasjerer (minst en meter), og god utskiftning av luften.
- Reisende som tilhører samme husstand kan sitte ved siden av hverandre.

Syke personer bør holde seg hjemme

Personer med akutt luftveisinfeksjon bør holde seg hjemme, selv ved milde symptomer. Personer som er i karantene eller i isolering skal ikke ut på reise. Dette gjelder både passasjerer og ansatte. De aktuelle virksomhetene må ha gode rutiner for å sørge for at dette etterlevs.

- [Covid-19-forskriften](#) - Lovdata

God hånd- og hostehygiene og forsterket renhold

Håndhygiene og hostehygiene

Alle bør unngå å hoste eller nyse direkte på andre, og hoste/nyse i et papirtørkle (som kastes etterpå), eller i albuekroken dersom papirtørkle ikke er tilgjengelig.

Håndhygiene omfatter bruk av alkoholbasert hånddesinfeksjon eller håndvask med såpe og vann. Korrekt utført håndhygiene med hånddesinfeksjon (alkohol 70% og forutsatt at man ikke har synlig skitne hender) eller såpe og vann, er det enkleste og mest effektive tiltak den enkelte kan gjøre for å beskytte seg selv og omgivelsene mot covid-19.

- [Rengjøring og desinfeksjon](#)

Virksomheten bør tilrettelegge for god håndhygiene for ansatte og kunder. Tilgjengelighet og plassering av håndhygienefasiliteter er viktig for at ansatte og passasjerer skal etterleve råd og anbefalinger. Fasilitetene bør være godt synlige og tilgjengelig i umiddelbar nærhet til området hvor hyppig kontakt mellom mennesker finner sted.

Plasseringen må være hensiktsmessig og forutsigbar og bør baseres på analyse av arbeids- og passasjerflyten i det enkelte område.

Eksempler på områder der det er viktig å plassere hånddesinfeksjonsmiddel er:

- Ved inngangen og utgangen av transportmiddelet
- Høyaktivitetsområder (etter vurdering)
- Eventuelle steder det serveres mat

Bruk av smittevernustyr

Hansker:

Hansker utgjør en ekstra barriere mot smitte ved å beskytte ansattes hender mot forurensning.

Hansker bør brukes når det er forventet direkte kontakt med mulig smittomt materiale eller søl fra omgivelsene. Hansker begrenser, men utelukker ikke forurensning av hendene og

reduserer ikke behov for håndhygiene etter bruk. Hansker skal ikke gjenbrukes, vaskes eller desinfiseres da dette kan påvirke hanskenes beskyttelseegenskaper.

Bruk av hansker kan gi ansatte en opplevelse av redusert smitterisiko for egen person, og reduserer dermed etterlevelse av håndhygiene. Bruk av forurensete hansker kan i tillegg gi økt smitte til miljøet ved at man tar på ulike punkter.

Renhold

SARS-Co-V-2 antas å kunne være smittomt fra timer til opptil flere dager på ulike flater. Virusene lar seg fjerne med manuell rengjøring med vann og rengjøringsmidler. Rengjøring er derfor et viktig tiltak som forebygger smitte.

- [Rengjøring og desinfeksjon](#)

Lokale renholdsplaner bør gjennomgås med tanke på organisering, ansvar og ressursbehov. Virksomhetene bør vurdere om det er behov for å gjøre tilpasninger av de ordinære rutinene.

Vanlige rengjøringsmidler kan benyttes i henhold til gjeldende rutiner.

Det skal vurderes om det er arealer som bør prioriteres med hyppigere renhold, slik som hyppig berørte kontaktpunkter (automater, trykknapper, håndtak, armlener på seter, bord mv.). Intensivt renhold av toaletter og servanter bør vurderes.

Renholdspersonale trenger ikke å bruke smittevernustyr utover det som normalt benyttes.

Det er ikke grunnlag for å utføre desinfeksjon av ulike typer offentlig kommunikasjon eller i ventarealer som følge av covid-19. Dersom desinfeksjon likevel gjennomføres, må den være målrettet mot primært det området som er forurenset.

Desinfeksjonsmidler kan benyttes til hyppig berørte kontaktpunkter og flater som har vært forurenset. Desinfeksjonsmidler vil ha redusert effekt ved synlig søl og dette må fjernes før desinfeksjonsmiddel påføres.

Desinfeksjonsmidler bør påføres med klut. Bruk av desinfeksjonsmidler på sprayflaske frarådes. En rekke desinfeksjonsmidler har vist effekt ved covid-19. Produkter til desinfeksjon skal være godkjent i henhold til Biocidforskriften for å sikre at produktene ivaretar helse, miljø og sikkerhet. Det må velges desinfeksjonsutstyr som ikke skader flatene og utstyret. For produkter til rengjøring og/eller desinfeksjon må bruksanvisning fra leverandør følges.

- [Biocidforskriften](#) - Lovdata

Kontaktreduserende tiltak

Risikoen for smitte øker med tiden man er sammen, jo flere kontakter man har og jo mindre avstanden mellom personene er. Et av de viktigste tiltakene er derfor at vi sørger for god avstand mellom personer som møter hverandre. FHI og Helse- direktoratet anbefaler minimum én meters avstand mellom personer. Personer kan passere hverandre og være kortvarig i samme område uten særlig smitterisiko.

For turtransport bør det legges til rette for at det er god avstand mellom passasjerer, og mellom passasjerer og ansatte. Husstandsmedlemmer, partnere eller andre som deler hotellrom på reisen, kan sitte ved siden av hverandre, mens det for øvrig bør være ett ledig sete mellom passasjerer.

Virke Reiseliv anbefaler:

- Passasjerer bør sitte spredt, for eksempel på annethvert sete, men slik at husstandsmedlemmer kan sitte direkte ved siden av hverandre
- Det bør kun tillates kontaktløs billett og betaling. Kontant- betaling kan benyttes dersom god håndhygiene ivaretas.
- Virksomhetene bør gjennomføre faste plasser med navn for å sikre færrest mulig kontaktflater og gjøre smittesporing enklest mulig.
- Det bør også sikres gode rutiner for å opprettholde avstand mellom passasjerer i venterom, i kø og under av- og påstigning.
- Unngå matservering eller å dele ut porsjonert mat og drikke på forhånd.
- Passasjerer bør oppfordres til kun å bruke toalettet ved nød og toalettet må etter bruk rengjøres.

Se også «Råd til virksomheten» nedenfor.

Spesielt for ansatte

Ansatte med akutt luftveisinfeksjon bør holde seg hjemme, selv ved milde symptomer. Ansatte som er i karantene eller i isolering skal ikke være på jobb. Hvis man blir syk i løpet av turen, må den ansatte forlate arbeidsplassen så snart det lar seg gjøre.

- [Covid-19-forskriften](#) - Lovdata

Sjåfører bør tilstrebe å holde minimum en meters avstand til passasjerene. Det kan være hensiktsmessig å beskytte ansatte med pleksiglass.

For passasjerer med behov for assistanse er det viktig at den ansatte vasker eller desinfiserer hendene før og etter kontakt med den som skal ha assistanse. Behov for smittevernutstyr vurderes i hvert enkelt tilfelle. Ansatte bør ha hånddesinfeksjonsmiddel tilgjengelig.

Ansatte som kan være i risikogrupper

Basert på informasjon om utbruddet så langt, er det særlig eldre personer (over 65 år) som har høyere risiko for alvorlig sykdom med det nye koronaviruset. Det gjelder spesielt dersom de i tillegg har underliggende kronisk sykdom. I tillegg kan voksne personer, særlig de over 50 år, med kroniske sykdommer som hjerte-karsykdom (inkludert høyt blodtrykk) og diabetes, ha noe høyere risiko for alvorlig forløp av covid-19.

Ansatte som tilhører grupper med høyere risiko for alvorlig forløp av covid-19, bør vurderes individuelt i forhold til tilrettelagt arbeid eller omplassering.

Det er ikke vist at gravide kvinner har høyere risiko for alvorlig sykdom av covid-19, og det er heller ikke grunnlag for å mistenke at infeksjon kan gi risiko for fosterskade. Gravide kvinner som har kronisk sykdom eller svangerskapskomplikasjoner, bør diskutere med egen lege om det er grunn til å utvise ekstra forsiktighet og om det er behov for tilrettelagt arbeid eller omplassering.

- [Risikogrupper og deres pårørende](#)

Håndtering av passasjerer med mistenkt covid-19 under reise

For lengre reiser bør virksomhetene utarbeide egne rutiner for håndtering av passasjerer som blir syke under reisen.

Ved mistanke om covid-19 hos passasjer, bør passasjerer holdes adskilt fra de andre reisende med helst to, men minimum en meters avstand. Syke personer bør dekke til munn og nese ved å benytte et papirlommetørkle eller å ta på en ikke-medisinsk ansiktsmaske for å redusere smittespredning. Ved behov for toalett skal dette ikke brukes av andre før det er rengjort.

Passasjerer skal settes av bussen så snart som mulig.

Informasjon og opplæring

Opplæring av ansatte

Den enkelte virksomhet har ansvar for opplæring av eget personell om gjeldende smittevernrutiner i henhold til denne veilederen, slik at alle ansatte er informert om gjeldende tiltak. Opplæring må tilpasses for de enkelte yrkesgruppene.

Informasjon til passasjerer

Det bør være [informasjonsmaterie](#)ll for reisende for å sikre at man får informasjon om anbefalte smitteverntiltak.

Råd til virksomheten

- **Informasjon og opplæring til ansatte:** Virksomheten bør sikre at alle ansatte er kjent med smitteverntiltakene som gjelder for virksomheten, og legge til rette for at disse kan følges.
- **Rutiner for å holde avstand mellom reisende:** Virksomheten bør utarbeide rutiner som gjør det mulig å ivareta tilstrekkelig avstand mellom reisende. Situasjoner der det for eksempel kan være behov for ekstra tilrettelegging er ved av-/påstigning. Det bør også foreligge rutiner for å håndtere situasjoner ved trengsel.
- **Rutiner for renhold:** Virksomheten skal sørge for god rengjøring av transportmidler og av andre områder der de reisende oppholder seg som er tilknyttet virksomheten. Felles kontaktpunkter bør rengjøres hyppig, flere ganger daglig. Vanlige rengjøringsmetoder og -midler kan benyttes. Eksisterende renholdsrutiner bør gjennomgås for å sikre tilstrekkelig godt renhold.
- **Rutiner for hånd- og hostehygiene:** Virksomheten bør

legge til rette for at passasjerene kan utføre god hånd- og hostehygiene. Det bør finnes tørkepapir, avfallspunkter og hånddesinfeksjon på utsatte punkter, spesielt i avgangshaller/terminaler, venteområder og på lengre reiser.

Råd til passasjerer

- **Ikke reis hvis du er syk:** Hvis du er syk eller mistenker at du er syk bør du ikke reise på tur.
- **God hostehygiene:** Unngå å hoste og nyse i retning av medpassasjerer. Dersom du må hoste eller nyse bør du gjøre dette i et engangslommetørkle eller i albuekroken.
- **God håndhygiene:** Sørg for å ivareta god håndhygiene både før, under og etter reisen. Vær ekstra oppmerksom på dette når du har vært i direkte kontakt med felles berøringspunkter, slik som håndtak, signalknapper, armlener mv. Unngå å berøre flater når det ikke er nødvendig.
- **Hold avstand:** Forsøk å holde god avstand til andre passasjerer. Det anbefales å holde en avstand på minst en meter til andre medpassasjerer på hele reisen, med mindre dere deler rom eller er i familie ellers.
- **Vis hensyn til andre reisende:** Sørg for å vise hensyn til medpassasjerer og andre reisende, spesielt eldre personer.

Vaner som forebygger **smitte**

Papirlommetørkle

foran munn og nese beskytter andre når du hoster eller nyser. Kast lommetørkleet etter bruk. Vask så hendene.

Bruk albukroken

når du må hoste eller nyse og ikke har papirlommetørkle tilgjengelig.

Vask hendene

ofte og grundig, spesielt når du har vært ute blant folk.

Hånddesinfeksjon

med alkoholholdige midler er et godt alternativ når håndvask ikke er mulig, for eksempel på reise.

